gemeente Opsterland

RAADSVOORSTEL

MET VERORDENING

Raadsvergadering	:	25 maart 2024
Agendapunt	:	
Onderwerp	:	Verordening rechtspositie raadsleden Opsterland 2024
Portefeuillehouder	:	n.v.t.

Beetsterzwaag, 23 februari 2024

Voorstel

1. De verordening rechtspositie raadsleden Opsterland 2024 vast te stellen.

Inleiding

In de Gemeentewet is basis voor de rechtspositie van raadsleden wettelijk vastgelegd. Dit is verder uitgewerkt in het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers en de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers. Het rijk doet jaarlijks aanpassingen in deze regelgeving, met name om de bedragen te indexeren.

Van het grootste gedeelte van deze regelingen mag niet worden afgeweken. Wel kunnen er op lokaal niveau nog een beperkt aantal secundaire voorzieningen worden geregeld en nader ingevuld worden. Zo kunnen er bijvoorbeeld nadere regels voor scholing van raadsleden worden ingesteld of aanvullende toelages worden toegekend aan raadsleden die lid zijn van een onderzoekscommissie of een bijzondere commissie. Het is aan de gemeenteraad zelf om vast te stellen welke optionele bepalingen in de verordening worden opgenomen. De VNG heeft hiervoor een Model Verordening rechtspositie Raads- en commissieleden opgesteld.

In verband met een wijziging van de Gemeentewet zijn in 2023 de bepalingen over dienstreizen buiten de gemeente in het besluit en de regeling inhoudelijk aangepast. Als gevolg van die aanpassing is ook de Model Verordening van de VNG gewijzigd. Er zijn geen nieuwe optionele bepalingen bijgekomen. Wel zijn er twee circulaires van het Rijk verschenen die zowel in de Model Verordening als de Model Regeling zijn verwerkt. Ook zijn er enkele technische aanpassingen gedaan. Deze aanpassingen zijn verwerkt in de nieuwe Verordening Rechtspositie raadsleden Opsterland 2024.

Beoogd effect en/of resultaat

De Verordening Rechtspositie raadsleden Opsterland aan laten sluiten op de actuele wet- en regelgeving en duidelijkheid scheppen over de rechtspositie van raadsleden.

Argumenten

1. *De nieuwe verordening sluit aan op de huidige wetgeving.*
   Met het vaststellen van deze verordening wordt voldaan aan de huidige wetgeving. De inhoudelijke wijziging van de bepaling over dienstreizen sloot al aan op de huidige praktijk en is nu ook verwerkt in de verordening. De overige wijzigingen zijn voornamelijk technisch van aard.

Kanttekeningen

1. *De optionele bepalingen zijn niet heroverwogen.*
   De herziening van deze verordening is in eerste instantie bedoeld om aan te sluiten op de actuele wet- en regelgeving en technische wijzigingen door te voeren. In de nieuwe verordening zijn daarom alleen de optionele bepalingen opgenomen die ook in de vorige verordening zijn opgenomen. Daarbij is uitgegaan van de keuzes die in 2019 gemaakt zijn. De enige uitzondering hierop is de bepaling over informatie- en communicatievoorzieningen voor raadsleden (artikel 6 van de verordening). Deze bepaling stond eerder nog niet in de verordening van Opsterland, maar is overgenomen van de modelverordening omdat deze aansluit op de huidige praktijk in Opsterland.

Middelen
Er vloeien geen extra kosten voort uit dit raadsvoorstel. Een onderzoekscommissie zoals beschreven in artikel 155a, derde lid van de Gemeentewet (zie artikel 3 van de verordening), is op dit moment niet aan de orde. Wanneer een dergelijke commissie wordt ingericht, kan gekeken worden hoeveel kosten dit met zich meebrengt.

SDG's
N.v.t.

Evaluatie
N.v.t.

Bijlagen
1. Was-wordt-tabel
2. Verordening rechtspositie raadsleden Opsterland 2019
3. Brief VNG inzake Wijziging Model Verordening rechtspositie raads- en commissieleden
4. Model Verordening VNG rechtspositie raads- en commissieleden
5. Was-wordt-tabel Wijziging VNG Model Verordening rechtspositie Raads- en commissieleden

Vertrouwelijke stukken ter inzage gelegd voor raadsleden
Er zijn geen vertrouwelijke stukken ter inzage gelegd.

De griffier,	De voorzitter,
Laura Meijer	Andries Bouwman

Team	:	Griffie
Behandelend ambtenaar	:	Ruerd de Haas
Telefoonnummer	:	0512 386 299
Emailadres	:	ruerd.de.haas@opsterland.nl

gemeente Opsterland

Ontwerp verordening

Raadsvergadering	:	25 maart 2024
Agendapunt	:	
Onderwerp	:	Verordening rechtspositie raadsleden Opsterland 2024

De raad van de Gemeente Opsterland,

gelezen het voorstel van het presidium d.d 23 februari 2024;
gelet op artikelen 95, eerste en tweede lid, 96, eerste en tweede lid, en 97, 98, 99 van de Gemeentewet en artikelen 3.1.1, vijfde lid, 3.1.3, eerste lid, 3.1.4, eerste lid, 3.1.8, eerste lid, 3.1.9, eerste lid, 3.3.2, 3.3.3, tweede lid, 3.4.1, eerste lid, en 3.4.2 en 3.3.8 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers;

besluit vast te stellen de volgende verordening:

Verordening rechtspositie raadsleden Opsterland 2024

Artikel 1. Definitiebepalingen
In deze verordening wordt verstaan onder:
a. Griffier: de griffier zoals bedoeld in artikel 107 van de Gemeentewet
b. Raadslid: lid van de gemeenteraad van Opsterland
c. Rechtspositiebesluit: Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

Artikel 2. Vergoeding voor de werkzaamheden van raadsleden
De vergoeding voor de werkzaamheden als bedoeld in artikel 2, eerste lid van het Rechtspositiebesluit wordt aan de raadsleden toegekend ongeacht het aantal bijgewoonde vergaderingen.

Artikel 3. Toelage raadslid onderzoekscommissie

Een raadslid dat lid is van een onderzoekscommissie als bedoeld in artikel 155a, derde lid, van de Gemeentewet wordt voor de duur van de activiteiten van die commissie ten laste van de gemeente een toelage toegekend van €289,- per maand.

Artikel 4. Reis- en verblijfkosten raadsleden
1. Voor reizen als bedoeld in artikelen 3.1 en 3.7 van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers worden aan een raadslid vergoed:
a. de kosten voor het gebruik van openbaar vervoer;
b. bij gebruik van een eigen vervoersmiddel het maximumbedrag dat door een werkgever aan een werknemer per afgelegde kilometer onbelast kan worden verstrekt alsmede de parkeer- of stallingskosten, veerkosten en tolkosten;
2. Boetes en naheffingsaanslagen voor parkeren worden niet vergoed.
3. Als een raadslid een functionele beperking heeft, kan incidenteel een voor de beperking geschikte vervoersvoorziening worden vergoed of ter beschikking worden gesteld.
4. De noodzakelijke en redelijkerwijs gemaakte werkelijke verblijfkosten die een raadslid maakt in verband met reizen, gemaakt voor de uitoefening van de functie, worden ten laste van de gemeente vergoed.

Artikel 5. Scholing

1. Raadsleden die willen deelnemen aan niet-partijpolitiek georiënteerde scholing in verband met de vervulling van de functie van raadslid, dienen daartoe vooraf een gemotiveerde aanvraag in bij de griffier.
2. De aanvraag bedoeld in het eerste lid gaat vergezeld van inhoudelijke informatie en een kostenspecificatie.
3. De griffier beslist op de aanvraag op basis van bewijsstukken, overeenkomstig het tweede lid.
4. In voorkomende gevallen beslissen de fractievoorzitters van alle in de raad vertegenwoordigde politieke groeperingen op basis van meerderheid van stemmen.
5. Kosten van scholing die wordt georganiseerd door de beroepsvereniging van raadsleden of door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten komen altijd voor vergoeding door de gemeente in aanmerking als voldaan wordt aan de voorwaarden genoemd in het eerste lid.

Artikel 6. Informatie- en communicatievoorzieningen raadsleden

1. Een raadslid tekent een bruikleenovereenkomst wanneer hem ten laste van de gemeente voor de duur van de uitoefening van zijn functie informatie- en communicatievoorzieningen ter beschikking worden gesteld bedoeld in artikel 3.3.2 Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers. Het college stelt het model van de bruikleenovereenkomst vast.
2. Een raadslid levert na beëindiging van zijn functie de ter beschikking gestelde informatie- en communicatievoorzieningen in bij de gemeente. Overname van de informatie- en communicatievoorzieningen na schoning is mogelijk tegen vergoeding van de resterende waarde van de voorzieningen in het economisch verkeer.

Artikel 7. Betaling en declaratie van onkosten

1. De betaling van kosten die op grond van deze verordening door vergoeding of tegemoetkoming in aanmerking komen, vindt plaats door:
   a. betaling uit gemeentelijke middelen, op basis van een rechtstreeks aan de gemeente toegezonden factuur of
   b. betaling vooruit uit eigen middelen
2. Een aanvraag om een vergoeding van de onkosten als bedoeld in dit artikel gaat vergezeld van een, zo mogelijk digitaal, declaratieformulier en bewijsstukken. Het vereiste om bewijsstukken te overleggen geldt niet wanneer de vergoeding een forfaitair bedrag betreft.
3. Het declaratieformulier en de bewijsstukken worden binnen 60 dagen na factuurdatum of betaling door raadsleden ingediend bij de griffier.
4. Voor zover van toepassing draagt de gemeente er zorg voor dat de betaling aan raadsleden binnen 30 dagen na het indienen van de aanvraag wordt overgemaakt.

Artikel 8. Intrekking, inwerkingtreding en citeertitel

1. De verordening rechtspositie raadsleden Opsterland 2019 wordt ingetrokken
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na de datum van publicatie van het Gemeenteblad waarin deze verordening wordt geplaatst en werkt terug tot en met 1 januari 2024.
3. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening rechtspositie raadsleden Opsterland 2024.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de Gemeente Opsterland van *datum*

De griffier,	De voorzitter,
Laura Meijer	Andries Bouwman

Toelichting Verordening rechtspositie raadsleden Opsterland 2024

ALGEMEEN DEEL

Wettelijke regelingen

In de wet en nadere regelgeving zijn alle van belang zijnde onderwerpen geregeld betreffende de rechtspositie van gemeentelijke politieke ambtsdragers. In de Gemeentewet is aangegeven dat de nadere invulling van de rechtspositie van raads- en commissieleden alsmede de financiële voorzieningen moet worden geregeld bij of krachtens de wet (AMvB en ministeriële regeling). Deze nader regeling is vastgelegd in het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers. In de Rechtspositieregeling decentrale politieke ambtsdragers zijn de (onkosten)vergoedingen nader uitgewerkt. De raad van Opsterland kent geen commissieleden.

Hoofdlijnen gemeentelijke verordening

In deze verordening zijn alleen bepalingen opgenomen inzake de rechtspositie van raadsleden zover die niet dwingend geregeld zijn in hogere wet- en regelgeving. De grondslag hiervoor is te vinden in de Gemeentewet en het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers en de Rechtspositieregeling decentrale politieke ambtsdragers. Bij de laatste moderniserings- en harmoniseringsoperatie (Staatsblad 15 oktober 2018), betreffende de rechtspositiebesluiten voor decentrale politieke ambtsdragers zijn er wederom een aantal bepalingen imperatief in hogere wet- en regelgeving vastgelegd. De overweging hierbij is dat het bestuurlijk wenselijk is om de voorzieningen zoals vergoedingen, tegemoetkomingen en andere rechtspositionele aanspraken voor decentrale politieke ambtsdragers dwingendrechtelijk in hogere wet- en regelgeving vast te leggen om politieke discussies te voorkomen. Dit betekent dat er voor gemeenten minder ruimte is om lokaal bij verordening van wettelijke regelingen af te wijken. Het ministerie van BZK publiceert jaarlijks circulaires waarin artikelen uit het Rechtspositiebesluit en de onderliggende Regeling wijzigen. Deze wijzigingen kunnen van invloed zijn op de gemeentelijke verordening.

Indien een gemeente besluit om bij verordening voorzieningen voor politieke ambtsdragers te regelen, zijn een aantal regels van belang. In artikel 99 Gemeentewet is bepaald dat ’buiten hetgeen hun bij of krachtens de wet is toegekend’, ontvangen de leden van de raad en/of door de raad ingestelde commissie (in de zin van artikel 82, 83 of 84 Gemeentewet) als zodanig geen andere vergoedingen en tegemoetkomingen ten laste van de gemeente. Deze verordening vormt een (nadere) uitwerking van de bij of krachtens de wet toegekende vergoedingen en tegemoetkomingen.

De arbeidsverhoudingen en fiscale positie

Raadsleden hebben geen dienstbetrekking bij de gemeente. De gemeente is dus niet de werkgever. Dat betekent bijvoorbeeld dat zij voor zover het betreft het raadslidmaatschap niet vallen onder de werknemersverzekeringen zoals de Werkloosheidswet (WW), Ziektewet (ZW) en de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA). Omdat er geen sprake is van een dienstbetrekking vallen raadsleden niet onder de Wet op de loonbelasting 1964 maar worden hun inkomsten belast in de Wet inkomstenbelasting 2001. Wel kunnen raadsleden opteren voor de loonbelasting als voorheffing door samen met de gemeente te kiezen voor het fictief werknemerschap, het zogenaamde opting-in. Het fictief werknemerschap kan worden aangevraagd met behulp van een opting-in verklaring bij de Belastingdienst.

Als de raadsleden en gemeente niet kiezen voor het fictief werknemerschap, dan geldt dat de onkostenvergoedingen en raadsvergoeding als inkomsten moeten worden verantwoord en mogen de (beroeps)kosten die worden gemaakt worden afgetrokken. Het resultaat zal het raadslid moeten verantwoorden in de aangifte inkomstenbelasting, onder de post inkomsten uit overige werkzaamheden. De gemeente dient jaarlijks alle betalingen en verstrekkingen voor de raadsleden die niet als fictief werknemerschap te kwalificeren zijn op grond van deze verordening aan de Belastingdienst doorgeven middels een formulier IB-47. Omdat raadsleden op persoonlijke titel worden gekozen, zijn zij niet aan te merken als (fiscaal) ondernemer. Er hoeft dan ook geen VAR-verklaring / Modelovereenkomst ZZP overgelegd te worden aan de gemeente.

De Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) is niet van toepassing op raadsleden.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 2. Vergoeding voor de werkzaamheden van raadsleden

De hoogte van de raadsvergoeding is verplichtend bepaald op een vast bedrag per inwonersklasse. Vanaf de dag van beëdiging hebben de raadsleden recht op de vergoedingen die verbonden zijn aan hun functie. Wat betreft de vergoeding voor de werkzaamheden is dit geregeld in artikel 3.1.1, eerste lid. De gemeenteraad kan op grond van het vierde lid van artikel 3.1.1 bij verordening bepalen dat een deel van de vergoeding voor de werkzaamheden wordt uitbetaald als presentiegeld. Het gaat om maximaal 20% van de vergoeding. In een dergelijke verordening mag geen onderscheid worden gemaakt tussen de raadsleden: een presentievergoeding geldt dan voor alle raadsleden. Deze bepaling kan bijvoorbeeld worden benut bij spookleden. Spookleden zijn volksvertegenwoordigers die wel zijn gekozen, maar die niet of nauwelijks aanwezig zijn bij de vergaderingen of activiteiten van de desbetreffende gemeenteraad. Omdat dit fenomeen in Opsterland niet voorkomt, is hier niet voor gekozen.

Het raadslid kan de vergoeding niet weigeren en de gemeente is verplicht de raadsvergoeding aan het raadslid over te maken op zijn of haar bankrekeningnummer. Het raadslid mag zelf (een deel) van de raadsvergoeding afdragen aan de politieke partij, maar is in beginsel juridisch niet verplicht mee te werken aan een overdracht van (een deel) van zijn of haar raadsvergoeding. Een akte van cessie waarbij de raadsvergoeding direct aan een politieke groepering wordt overgemaakt is juridisch niet toegestaan. De reden hiervoor is dat het raadslid een onafhankelijke positie heeft en niet financieel afhankelijk mag zijn van de politieke groepering.

Artikel 3. Toelage raadslid onderzoekscommissie

Dit artikel gaat over de toelage voor de raadsleden die lid zijn van een onderzoekscommissie zoals beschreven in artikel 155a, derde lid Gemeentewet. In het Rechtspositiebesluit is bepaald dat de raad per verordening de hoogte van de toelage moet vaststellen (artikel 3.1.3. lid 1 Rechtspositiebesluit).

Het bedrag van € 289,- is als volgt berekend: driemaal de maandelijkse vergoeding (€ 1155,70)= € 3467,10: 12 (maanden)= € 288,93 (afgerond op € 289,-) per maand. Deze berekening is overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.1.3. van het Rechtspositiebesluit.

Wat betreft de hoogte van de toelagen voor het lidmaatschap van de vertrouwenscommissie geldt een vast (belast) bedrag van € 139,90 per maand. Het bedrag wordt naar rato van de duur van de activiteiten toegepast. Zolang de commissie “slapend” is, althans niet actief, ontvangen de leden geen toelage: niet de duur van het lidmaatschap is van belang, maar de duur van de activiteiten.

De raad kan naast de zware ofwel bijzondere commissies die in het Rechtspositiebesluit staan opgenomen (artikel 3.1.2 en 3.1.3 Rechtspositiebesluit) ook andere commissies aanwijzen als bijzondere of zware commissies en daarmee bepalen dat raadsleden die hier lid van zijn een toelage krijgen. De vaststelling dat er sprake is van een dergelijke bijzondere commissie, met deze financiële gevolgen, moet bij verordening plaatsvinden. Daarbij moet gemotiveerd worden dat het lidmaatschap van deze commissies duidelijk meerwerk is naast het reguliere lidmaatschap van de gemeenteraad.

De raad van Opsterland kiest er voor geen andere commissies als “bijzonder” aan te wijzen dan die commissies die reeds in het rechtspositiebesluit als zodanig worden aangewezen.

Artikel 4. Reis- en verblijfkosten raadsleden

Uit de artikelen 95 en 96 Gemeentewet volgt dat vergoedingen en tegemoetkomingen in de kosten bij verordening moeten worden geregeld. Raadsleden hebben conform het rechtspositiebesluit recht op reiskostenvergoeding voor het bijwonen van vergaderingen. Ook hebben zij recht op vergoeding van de naar redelijkheid gemaakte reis- en verblijfkosten voor dienstreizen binnen en buiten de gemeentegrenzen. Onder reizen “buiten de gemeentegrenzen” kunnen ook de buitenlandse dienstreizen worden geschaard, die door of vanwege de gemeente zijn georganiseerd.

Artikel 5. Scholing

Voor raadsleden is expliciet bepaald dat de kosten voor niet-partijpolitiek georiënteerde functionele scholing, zoals deelname aan congressen en opleidingen, ten laste kunnen worden gebracht van de gemeente (artikel 3.3.3. Rechtspositiebesluit). Partijpolitieke scholing komt niet voor vergoeding door de gemeente in aanmerking. De inhoud van de scholing is bepalend of deze al dan niet partijpolitiek georiënteerd is. Wanneer scholing verzorgd wordt door een politieke partij betekent dat niet automatisch dat die scholing partijpolitiek georiënteerd is.

Om in aanmerking te komen voor vergoeding van de scholingskosten, moet gemotiveerd worden dat het gaat om functiegerichte scholing. Scholing is functiegericht als zij beoogt de voor de functie benodigde vakkennis en vaardigheden te verwerven dan wel actueel te houden. Scholing is partijpolitiek georiënteerd als zij geheel of gedeeltelijk tot doel heeft betrokkene op te leiden in het gedachtegoed van de desbetreffende partij.

Overigens kan de gemeente ook zelf dit soort scholing (laten) verzorgen. Ook die lasten komen ten laste van de gemeente.

Het beoordelen van en/of fiatteren van scholingsaanvragen is gemandateerd aan de griffier.

Artikel 6. Informatie- en communicatievoorzieningen raadsleden

Het college van burgemeester en wethouders stelt ten laste van de gemeente aan een raadslid voor de duur van de uitoefening van zijn functie de noodzakelijke informatie- en communicatievoorzieningen ter beschikking.

De gemeente verstrekt informatie- en communicatievoorzieningen in bruikleen aan het raadslid omdat dit noodzakelijk gereedschap is voor het vervullen van de politieke functie. Het fiscale noodzakelijkheidscriterium vereist dat dit digitale gereedschap bij aftreden of ontslag weer door het raadslid wordt ingeleverd bij de gemeente. Dit geeft de gemeente ook de mogelijkheid om dit ICT-middel te schonen. Als het middel is geschoond, dan is het aan de gemeente of het dit desbetreffende ICT-middel wil hergebruiken. Als dat niet zo is, dan kan de gemeente raadsleden de mogelijkheid bieden het ICT-middel over te nemen. Dit overnemen is dus geen recht van het raadslid maar het gevolg van een keuze van de gemeente. In dit geval is er bereidheid het ICT-middel af te stoten. Een circulaire vereist in dat geval dat de gemeente ervoor zorgt dat het ICT-middel door of namens de gemeente is geschoond met speciale software (conform Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)).[1] Verder dient de politieke ambtsdrager voor het overnemen van het ICT-middel op grond van de circulaire een vergoeding te betalen. Deze vergoeding dient gelijk te zijn aan de resterende waarde van het ICT-middel in het economisch verkeer.

Artikel 7. Betaling en declaratie van onkosten

Het Rechtspositiebesluit en de Rechtspositieregeling decentrale politieke ambtsdragers regelen wanneer de vergoedingen en onkosten betaald moeten worden aan raadsleden. De betaling van onkosten kan worden voorgeschoten uit eigen middelen, later gedeclareerd worden of de factuur wordt rechtstreeks naar de gemeente verstuurd. Raads- en commissieleden declareren in beginsel hun kosten bij de griffier. Raadsleden die gekozen hebben voor “opting-in” (zie de algemene toelichting) kunnen de declaratie digitaal indienen via Youforce. Voor raadsleden die de raadsledenvergoeding bruto krijgen uitbetaald is een apart declaratieformulier beschikbaar. Het vereiste om bewijsstukken te overleggen geldt niet wanneer de vergoeding een forfaitair bedrag betreft.[2]

Artikel 8. Intrekking, inwerkingtreding en citeertitel
Dit artikel behoeft geen toelichting.

[1] Circulaire “overname ICT na ambtstermijn decentrale politieke ambtsdragers” 2022-0000173050, 29 maart 2022.
[2] Circulaire Introductie bij gemeenten van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers (*Stcrt.* 7 december 2018, 68918) p.8.